

"LEVEN OP DE HEIBLOEM"

verhalen van vroeger

Een publicatie van Heemkundevereniging Heibloem
Nummer 8 van 18, maart 2024

Stokershorst en de Heibloem in oorlogstijd

Hoofdgebouw voor de oorlog

Vervolg nummer 7

Vanaf dat ogenblik was het volop kermis. De granatenregen bleef maar aanhouden, en onder al dat geboem en gepang en gepats hebben we toch alle spullen in de kruiwagens gekregen en zijn er toen op een drafje vandoor gegaan. Nee, ik verzeker u, het was geen pretje. We hebben nog heel wat keertjes in een greppel gezeten, maar ten slotte raakten we toch beland bij die boer, u weet wel, waar we bij het heengaan mee gepraat hadden, en daar zijn we bij de hele familie in de kelder gekropen tot de bui wat over zou zijn. Zie je wel, Broeder, wat heb ik gezegd, zei de boer. Wel, zei ik, er is toch niets gebeurd. Onze Lieve Heer is met zijn kornuiten.

En nu is mijn geschiedenis uit. Wij hebben daar nog een tijd in de kelder gezeten tot de buurt weer wat veilig was. Toen zijn we in het donker met onze kruiwagens aan de rol gegaan, en om acht uur waren we terug in Heythuysen.

't Was een aardig uitstapje geweest, maar, eerlijk gezegd, toch liever geen tweede keer.

Broeder Overste Joseph vertelt:

Ziezo, dat weet u dus weer. Alles wat de beide Broeders van Stokershorst meebrachten, werd opgeborgen in de kelder van de Heer van Gaal te Heythuysen, om daar tot betere tijden bewaard te worden.

Broeder Angelus is op 14 november ook nog naar Stokershorst geweest. Hij heeft met timmermansoog het huis en de werkplaatsen bekeken en er al zoveel verwoest en stuk bevonden, dat hij herstel niet meer mogelijk achtte.

Ook Broeder Nicasius en Broeder Leonardus zijn er met een handwagen en vier jongens nog heen geweest. Zij hebben klompen en kledingstukken meegebracht, en ook nog wat misgewaden, die in de sacristie verspreid lagen. De Engelsen waren nu vlak bij Stokershorst. Zij hadden zelfs al een brug geslagen over het kanaal op de plaats, waar voorheen ons pontje placht te varen. Toen zij met de wagen naar Heythuysen terugkeerden, begonnen de Engelsen juist het dorp te beschieten. Tot dusver was er wel eens hier en daar een granaat in het dorp gevallen, maar nu begon er een beschieting in optima forma.

's Jonge, wat waren dat angstige uren. Wij zaten in ons kosthuis in de kelder, maar de onzekereid, die me kwelde! Ik wist immers niets van onze Broeders en jongens. Waar zouden zij zitten? Zouden zij ook een veilige kelder tot toevluchtsoord hebben? Telkens dwaalden mijn gedachten naar hen. Doch niets kon ik voor hen doen dan bidden. Dat deden wij dan ook, en verder was het maar afwachten en op God vertrouwen.

Later, na onze bevrijding, toen we weer op straat durfden komen, vernam ik wat er zoal was voorgevallen. Goddank, er waren geen dodelijke slachtoffers onder de onzen te betreuren. Doch het was al erg genoeg: twee Broeders werden gewond. De ene was Broeder Canisius: hij hielp bij het begin van de beschieting de burgers om in de schuilkelders te komen. Toen viel er een granaat dicht bij hem en een scherf trof hem in de linkerhand. De tweede was Broeder Julianus, die door een scherf aan de linkervoet werd gewond. De beide wonden leken in het begin niet zo erg, maar pas op! Beide Broeders hebben nog heel wat moeten doorstaan voor ze weer beter waren. Broeder Canisius heeft op het kantje af zijn hand behouden, maar de voet van Broeder Julianus is afgezet moeten worden.

Bij de Zusters van het Groene Kruis, waar de oude en zieke Broeders in de kelder zaten, sloeg een granaat juist een gat in de muur van die kelder, maar - gelukkig! - niemand werd getroffen.

Toch hadden wij een dode. Diezelfde dag, de 14e november, is Broeder Amatus zacht en kalm overleden. Hij is de bevrijding boven bij onze lieve Heer gaan vieren.

Broeder Gabriël heeft wel wat meer meegemaakt bij onze bevrijding, maar dat kan hij u beter zelf vertellen.

Broeder Gabriël vertelt:

U weet, ik was de ziekenbroeder van Stokershorst. Zo kwam het, dat toen wij nog niet lang in Heythuysen waren, dokter De Maat mij vroeg mee te werken aan de oprichting van een lazaret. Natuurlijk stelde ik mij graag daarvoor beschikbaar. Het lazaret werd opgericht en zo nu en dan hielpen wij iemand, die door een verdwaalde granaat gewond was.

Op 14 november werd de buitenkant van Heythuysen beschoten, maar de 15e brak de hel pas goed los: toen beschoten de Engelsen het dorp zelf.

Ik was in het lazaret met de dokter. Overal sloegen de granaten in. Maar wat konden wij doen? 't Was natuurlijk hopeloos er op uit te gaan en gewonden te gaan zoeken. 't Was dus afwachten.

Om 2 uur 's middags kregen wij bericht, dat er gewonden lagen bij het Generalaat. Het Generalaat, dat zult u niet weten, is een klooster een eindje buiten het dorp aan de weg naar Baexem, waar de Generale Overste van de Zusters van Heythuysen verblijft.

Het Generalaat, Klooster op de Bos

Wij er op af. Overal vielen de granaten, en daartussendoor moesten wij onze weg zoeken. Zoveel mogelijk dekking zoekend, van huis tot huis lopend, trokken wij vooruit, totdat wij buiten het dorp kwamen. Daar moesten wij over de open weg. Aan twee zijden braakten mitrailleurs dood en verderf uit. 't Was gewoonweg een hel! en de schrik sloeg ons om het hart. Maar de gewonden wachtten. Wij moesten verder.

Zwaaiend met de rode-kruis-vlag liepen wij snel over de weg en trokken ons van het gevecht maar niets aan. En het lukte. Het mitrailleurvuur zweeg toen wij in het schootsveld kwamen, maar vlak achter ons hoorden wij direct daarop weer de kogels fluiten. Wij vonden de gewonden en brachten ze veilig en verder ongedeerd in het lazaret.

Onderweg zag ik nog, hoe de Duitsers bezig waren met de kerktoeren. Die moest tegen de grond, zoals ze trouwens met alle kerktoeren deden in de dorpen, waar zij terugtrokken. Maar wat bijna altijd gelukte, gelukte hun hier niet. Of het nu een fout was, die de Duitsers in hun haast om weg te komen zelf gemaakt hadden, of dat er een andere oorzaak was, in ieder geval, er had geen ontploffing plaats en daaraan heeft Heythuysen het behoud van zijn kerktoeren, ik mag wel zeggen van zijn gehele kerk te danken.

De gewonden waren dus in het lazaret en een van hen moest direct een been worden afgezet. Dokter De Maat begon er direct aan. Ik moest hem assisteren. U kunt begrijpen onder welke primitieve omstandigheden die operatie gebeurde. Rondom sprongen overal de granaten, en op eens, een geweldige knal: een voltreffer op het dak van het lazaret. Toch maar rustig doorgaan of er niets aan de hand was. Waar ik de moed vandaan haalde, ik weet het niet, want zo'n held ben ik heus niet, maar ik denk dat ik over mijn zenuwen heen was.

Het been was afgezet en de man verbonden. Toen kregen wij bericht dat daar en daar een gewonde lag. Ik er heen. Het bleek een slagaderlijke bloeding, waaraan niets te verhelpen was. Ik bracht het slachtoffer achter een muurtje en bereidde hem vlug voor op de dood. Onder al die bedrijven springt er aan de andere kant van het muurtje een granaat op nog geen twee meter afstand. Ik dacht onder de brokken begraven te worden, maar 't liep goed af: de muur hield het. Even later stierf de man.

Toen weer terug naar het lazaret, waar intussen verscheidene lichtgewonden waren binnengebracht. Wij hielpen ze zo goed mogelijk. Opeens hoor ik mij toebrullen: "Hands up!" Ik kijk om en steek werktuigelijk mijn armen omhoog. Er staat een Engelse soldaat. Zijn brengun houdt hij stijf op mij gericht. "What do you do?" vraagt hij. Gelukkig versta ik een beetje Engels. "Lazaret," zeg ik. "German here?" vraagt hij verder. "No!" antwoord ik. "Ga naar de kelder," zegt hij. "Er komt nog meer!"

Wij zetten ons werk in de kelder voort. Totdat eindelijk het schieten ophield. Toen de laatste gewonden geholpen waren, stuurde de dokter mij weg. Hij kon het nu verder wel alleen af; ik moest maar gaan rusten, want dat had ik hard nodig. Ik strompelde meer dan ik liep naar de Zusters van het Groene Kruis, en ik werd door de oude Broeders met gejuich ontvangen. Toen ontspanden zich zeker mijn zenuwen en het volgende ogenblik lag ik buiten westen op de grond. De emotie was te groot geweest. De goede Zusters brachten mij weer gauw bij en een glas goede wijn deed de rest.